

teofil bălaj

Liniştea

A fost o vreme cind liniştea aceasta a livezilor și a oamenilor, liniştea după amiezilor cu furnale incinse și cu săruturi la fel, cu grine, cu restaurante, cu baluri de simbută seara și cu nostalgi în plecările lungi, cu păstrăvi albaștri, curaji, pe genunchii fetelor — rotunzi — și cu alergături hăulite pe sub viaductele Dunării, înalte, cu explozii în malurile înguste ale hambarelor, pline de păstii violete și galbene și ale tunelurilor suprapuse savant, a lungilor seri cu chitare și țitere liniștite — neliștite pe cei ce doameu liniștiți numai lângă neliștitele altora.

A fost o vreme...
A fost o vreme...
A fost...

A venit apoi altă vreme
Sau poate tot vreme aceea...
Altă vreme sau poate tot vreme aceea cind liniștea aceasta statornică, urcată din strada pe trepte de marmuri, pe trepte de lemn incrustat și pe treptele mai înguste, de piatră, pe toate treptele urcâte de pretutindeni, la balconul cel mai înalt, a rămas acolo sus, să privească lumina după amiezilor cu furnale incinse și cu săruturi la fel, cu grine, cu restaurante, cu baluri

de simbută seara și cu nostalgi în plecările lungi, cu păstrăvi albaștri, curaji, pe genunchii fetelor — rotunzi — și cu alergături hăulite pe sub viaductele Dunării, înalte, cu explozii în malurile înguste ale hambarelor pline de păstii violete și galbene — și ale tunelurilor suprapuse savant, a lungilor seri cu chitare și țitere liniștite. Să privească, și să fie privită de aproape și de mai departe, de cite ori este nevoie de un răspuns la întrebare dacă mai neliștite pe cineva aceasta liniște.

Pentru că liniștea nu mai neliștite pe nimeni.
Pe nimeni nu mai neliștite această liniște.
Pe nimeni...

La fîntînă

Gîndurile vin unul după altul îmbrăcate asemenea oamenilor în alb și în negru.

Cele în alb au trecut puțin mai în fața aproape cochete celelalte, în negru, rămînd la locul lor, lângă prăpăstie. Gîndurile vin și coboară pe rînd și este limpede că mor de sete pentru că apa este tot mai puțină și dinîntul izvorului, în sus, se vede tot mai viu colorată polta cu gură ca la oameni și cu lacrimi în ochi.

Mă dau mereu la o parte să trecă flămîndele lumii pe lângă mine. Și gîndurile în alb trec, întredăvăr mai departe...

A doua zi

Victoriile încep întotdeauna a doua zi. Din păcate. În ziua victoriei Nici nu-i timp, Ce e drept, pentru toate. E ziua în care eroii mai mor de obicei, chiar dacă mor în picioare. Nu-i sărbătoare.

Tablouri de Teodor Răducan din expoziția de la „Căminul artei”

matei gavril

Dor patern

Fiului meu, Alexandru

Sînt gol precum o țeapă de tras hoții. Prin fîmja-mi umbă, tirindu-se, cuibeci. Carne pe mine-i grea, strivită e emoții, ca frunzele, de grîndini, pe poteci.

Mai singură mi-e viața o închinare. Sufletul mi-e mai negru ca un corăb. Gîndul mai gol ca o spinzătoare pe care ar privi-o doar un orăb.

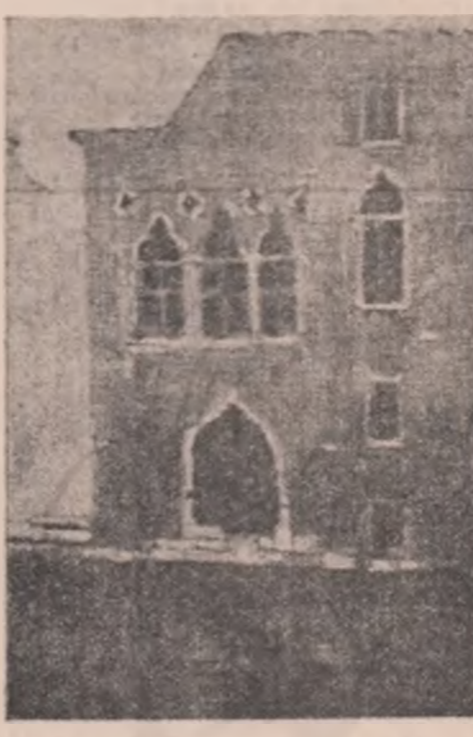
Ce-l dus va fi de-a pururi fără oprire-n veac. Ce nu-i nu se mai știe dacă va mai veni. Mi-e-aîd de dor de tine, copilul meu cel drag, că nu știu dacă încă vreedată-mi va mai fi.

Asimptotă

Iubirea ca o sanie suie dealul destinului. Din prăpăstia prăbușită nu iese nici un lum. Fole de porumb ating corzile infinițului. Ogo copaciilor repetă cîntecul desfrunzirii. Căsuța de la țară, renovață de noi,

purînd în ea locușii mîngierii cerului, privește cosmosul cu geometriile bulbucale din interiorul erei atomului. Speranța noastră încă de seara pe gînduri ca un superonic intercontinental care frînează pe aeroportul internațional

Otopeni. Zilele se adună în spate ca o cocoașă, căci o mare dorință a marțianului mă oprește să te trădez vreedată. De ideea morală a purității mă apropie in cet ca un peccat asimptotic sau ca un ascet. Am început să îmbrătimîn impreună — doi cosmonauți ce s-au pregătit de zbor și se-ogîndesc din lună în ochii fiicei lor.

martie 1988

Poem perfect

O, Siddhartha, înțelepciunea ta de a crede cu murmurul riului sau toșnirea mătăsoasă a mării în nemărginirea-i abstractă pe sub podul de aur al razelor ca și sevele ce lovesc timpanul frunzelor ar fi ultima rațiune a existenței! Pentru mine toate acestea nu mai înseamnă decît o imagine palidă a acestui poem, la fel de trecătoare ca impresia unei lecturi. O sintagmă a numelui ce ar avea să cuprîndă întinderea.

Căci sînt și acestea efemeride ale eternului mereu schimbător. Dacă-ăș scrie cu lucruri concrete pe cer, s-ar umple lumea de cuvintele mele, dar or fi mai sărăcă pentru că eu nu are suflet și nici gînduri care s-o doară, ci, fără cap și coadă, ea se înnoadă-nt-una. Tu, acceptare a imposibilității, nume-al nimicului și zero absolut, nici moartea nu mi-o pot imagina decît cu ultimul meu creier de plesosaur. Nimenic nu se vede, dar este tot mai mare cu cit razele minții mai tare strălucesc. Gîndul mi-e un suspin pe care nu-l pot înăbuși.

Dacă l-ăș ține-n piept, aș muri resemnat ca oricare bătrîn. Dacă-ăș comprima distanțele la maxim și-ăș dilata clipa pînă la veșnicie, aș suferi de amnezie dumnezeiască. Pîi! Puf! Puf! Puf! Spațiul se dezumflă. Timpul nu se mai scurge. Tu pe ce tron mai stai, demiurge? Moartea te are ultima mea luție pe care vreau să o mai trăiesc. Să-ntorc spațiul pe dos, ca pe o pungă din material plastic și să plonjez, cu capul în jos, în marea fără margini a timpului căutîndu-i izvoarele, cu mințile și cu toate picioarele, căci nimic nu există, dacă existența mea nu e adevărată. Mă bîntuie-ntrebările esențiale ca pe-ntreptii care știu că nu știu nimic și pentru toate-acestea, eu îmi declar biografia nulă și semnez, în numele întregii realități, opera perfectă a acestui poem.

Imn fiicei mele

Hai, vino alină, senină albina, salvează, salută și du-te! Hlamiță albastră de stea, para-ștea, ești dragostea mea, Maria-Irina.

sprezece ani, înalt, ciolănos, cu ochii oblici, duri, avînd neconștient aerul că e plin de pierderi inevitabile, înalt și plin de pierderi teoase sau numai de preschimbarea lor. Cabana din birne de brad, pe tăipi de stejar, trăia împreună de meri pădureți și de ecouri. Alături, un leier mic, cu un colț de stîncă în mijloc. O barcă cu pinze luneca toată ziua pe lângă malul împotriva, hrînindu-se cu albul de-a stînga tînturii exotice. Mînuși sint aspirație implinită, intrînd pe verșanții lor neliniștea neruoasă cu care părăsîsem București mi se risipi cu totul, ajutat de-o ploaie scurtă, în care rideau zvelt margarete albe în covor de gălbenele, gențiane și campanule roșii ca tute de mărăcini incendiate. Iarba din jurul cabanei atînsă de boarea de pe lezer, tremura tot timpul de năzuința secretă că în septembrie își va scutura spicul de glesnele cerbilor angajați în bătațiile de nuntă. Trăiam libertatea muntelui cu voie bună, ne plimbam pe sub tunele de cetini în care sușotea vîntul, culegeam zmeură în luminisuri, pătrunși de spuma fluentă că ne vom întîlni cu ursul, dimineața și seara, pescuim. Mincam ciuperci, ciorbă de scobari, păstrăvi fripiți și lipani, care-s lamura peștilor din apele de munte, cum spunea Sfințul Augustin din Milano, și ne pierdusem numele de-acasă — Matei era Vulturul, eu, Pituloca verde, Iulian, Fluturile vișnișii sau pasărea cu epoleți galbeni. Merele raiului, cum sint numite fructele mici, rotunde și acroșoare care cresc în meii aia rotăți, osoși, cu frunza tăioasă și amară, gîndii inițial să fie ulmi sau carpeni și schimbă în meri în ultima clipă, spre bucuria lumii, pe care-o auzeam prin somn cum se scutură, își amestecă miresma cu aceea a finului tăvălit sub pașii noștri sau al sălbăticiunilor mărunde, care se furîșau spre lezer sau pînă sub arcul cascadei din stînga cabanei. Sub cele două becuri porțite în felinare de fier amîndint evul mediu germanic — pădurarul care ne înmînase cheia cabanei era sas din Medaș — fierbea, într-o răscălire fumegoașă, puderie de gize. Într-o seară, la ceasul cînd luna deșteaptă flux magic în brazi, pe cînd ascultam incantată vule-tul de val al cetinilor în creșteri și descreșteri, cu de intrigă țesături spre desfășurarea sufletului, și cele două roțiri de gize atîrnau de colțul felinarelor, ca labiele a două picioare virite în șoșete de mătase, frîmîntînd neconștient degetele iritate de mîncărime. Matei întinse mîna în care ținea un pahar de vin negru moale, golit pe jumătate și nu-l pipăi în se alungise, gămăn cu mîna înghețată, cuvele țarine și sfidător, o pâlărie de fetru maro, cu boruri largi și panglică violetă, venită din surpările nopții, (În vîrsta ei alterată de superștii? sau din pigmenția unui demon uitat?) ca să facă un ocol între stîlpii cerdacului (Matei încercă și el cu paharul deasupra mesei un mic circumscris ce-lu-lu pe care se pornise, dusa pe aripi nevăzute, pâlărie de fetru), pentru ca în cele din urmă să coboare și să se așeze pe capul lui Iulian. Bălatul o mingie înfiorat cu amîndouă palmele, apoi își privi îndelung degetele, ca și cum ar fi descoperit pe ele urme din respirația stelelor.

— Mirta, zise el, uite, am găsit o lăcustă. Descînt-o, să vorbească.
— E verde?
— Si-n gînd: „nu pîngărești nimic, Mirta”; coanțele vocale îndrăzneau spre ceremonia incantărilor: „ia un spin, înțepă-l în braț și vei găsi singe tradărilor!”
— Verde, răspunde băiatul.
— Ah, alea verzi nu vorbesc cînd sint capturate.
— Cum te chema pe tine cînd erai mică?
— Pe vremea cînd mă uitam la clampa uși de jos în sus? Mirta Lupescu.
— Ai ucis un tîtar. Auzi-l, țipă, murînd.
— Nu-i adevărat. Scrijele crengile merilor sub vînt.
— Întreabă-mă și tu cum mă cheamă.
— Iulian te cheamă.
— Iar ai ucis un tîtar. Nu-i voie să-mi spu pe numele adevărat cînd port pâlăria asta. Poftim, ține-o tu, eu plec să mă culc.
— Mi-am pus-o pe cap.
— Ce subțire ești, mă lăudă Matei. Parcă vii din mînăstirea Negru-vodă și tot înalți rugăciuni.

— Brusca, așa cum fluturii de năut mi-au invadat, o dată, bucatăria, a dat buzna peste mine, inuîndu-mă cu o prolitaxie chinuțoasă, dorința, nevoia lacomă de a ieși din conturul de miere otrăvită și posomorîtă în care se zbcuimă femelele singure. Mi-am pus pâlăria pe cap, într-o parte, i-am lăsat burorile și dintr-odată m-am pomenit spunînd:
— Vreau să mănînc cîreșe.
— Era pâlăria lui Eugen? întrebă Tinca Argintaru.
— Mai mult. Era atîngerea umedă, venoasă, vătămătoare a unei nopți din altă parte a lumii — noaptea spartă din ochii cerșetorului lui Cezanne — o noapte în care tropăiau call lui Eugen intrați pe podurile celui mai teribil oraș. Vorbesc ca o nebună?
— Tot îl mai iubesti, Mirta.
— Am azvîrlit pâlăria și numădeci, pe masă, a apărut un coș cu cîreșe.
— Aduse de cine?
— De grînguri. O colonie de păsări miraculoase. Bucuria lor sint cîreșele. Mîncînd cîreșele aduse de grînguri, am pierdut din mînt chipul lui Eugen. Nu știu să-l mai fac din ochi. E un lucru de mirare, nu-i așa? Chipul lui, mărturisesc cîntă...
— Chipul lui, mărturisesc cîntă...
— ...se tipărise în noi ca o superștie, iar superșțiile, o știi și tu, sint ca genele false, crezi în ele cu teamă, întinerul lor încheag îți dă forță, își sporește puterea de fascinație pînă-ntîi că te simți ispitită (și n-ai cum să nu cedezi ispitei!) să îi simuți în clipa cele mai înalte ale unei pătrunderi, spre a găsi stînjeneala penibilă a admiratorilor de-o seară și propria-i prăbușire în anonim. Du-te dracului, Tinca Argintaru. Du-te cu eșarfele fluturînd.

★
Mirta Lupescu o urăște pe Tinca Argintaru, tot așa cum noi, păsările mici, urim sfîrșiciul. Îi urim chipul și-o animă, în același timp, vultur. Vine 10 martie, ziua cea mai frumoasă pentru noi, cînd toate neamurile, toate speciile și subspeciile intră în nuntă. Întîmplă-se miracolul, dar nu și cu sfîrșiciul, leprele dracu-

lui! Cine-l vede, în aprilie, legîndu-se pe nuielile de ploaie de aur îl crede o minune a lui Dumnezeu ticălos. Sint niște ticăloși, alții de la mîne, indiferent că umbă îmbrăcați strălucitor. Trăiesc în mărăcini, ca toți nemernicii, și oamenii sint incantați cînd le descoperă cuburile. Dar ce știe oamenii?! va întreb, mîhnit. Știu ei că acele cuburi sint împodobite cu fluturi ucizi în zbor și cu libelule răpusă cu cloștii tocmă în clipa cînd fumega albastru prin ierburii?! Sfrînciucul, pe care oamenii îl răsfăț și cu numele de berbecuț roșu, e o pasăre perversă și lacomă. Mă și mir cum de mai scoate mugurii pomul vieții cînd i se cocoață pe ramuri asemenea lepdăturii! El nu vinează el și sine, rupe, beleşte. Îi plac albinele încărcate de polen, dar și mai mult păsărele lipsite de zbor. Bestia nu iartă nimic. Si nu-i ajunge cit înfecă. Bagă se u în carne grasă, toată ziua. Înevîșmintat în curcubeu, se amestecă printre vrăbii, rîndu-nce, lăsturi și silvii, silvile cu cap negru sau cenușiu, silvile porumbace sau silvile cu cap Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină de paie, așteptîndu-și de-o vecie stăpînul intrat în circumă: un cal puscăriaș pe viață... Mirta merge și deschide. Bărbatul e înalt, poartă costum de lată, se face seară. Mirta ia colivia de pe per-vazul ferestrei și o atîrnă pe perete. La stînga, flori pictate de Sîratu, la dreapta, inchișit de Piluță, un cal mestecă, obosit, o miină

Cenaclul «Lucaefărul»

O zi de GALĂ

septimiu stoica

CRONICA (IV)

a patra seară a cenaclului „Lucaefărul” (serie nouă) s-a desfășurat într-o atmosferă inedită, aceea a „Rotondei” Muzeului Literaturii Române, fapt subliniat în cuvântul de deschidere de către Mihai Ungheanu, care a mulțumit cu acest prilej „ochilor” noastre gazde, Biblioteca Ti-motei, Mihail Sadoveanu și, deopotrivă, celor noi. Precizând, încă o dată, specificul cenaclului (participă scriitorii consacrați, dar și debutanți) Mihai Ungheanu a atras atenția asupra caracterului omagial al seșinelor, dar fiind faptul că, la 15 iulie curent, se vor împlini 30 de ani de la înființarea revistei „Lucaefărul”. A.I. Zăneșcu îl prezintă pe unul dintre cei care vor citi, Dumitru Pricop. Lectura decurge, în general, fără peripeții, doar că prezența sintagmei „nici o beție”, în versurile lui Pricop, stârnete indignarea, justă și din punctul nostru de vedere, lui Fănuș Neagu, care propune eliminarea imediată a fragmentului incriminat, în caz contrar fiind în pericol însăși calitatea emoției estetice. După lectura poemelor, discuțiile demarează greu. Zăneșcu zice Fănuș Neagu „Forțeați-l”, căci nimeni nu se încumetă; zăneșcu Nicolae Georgescu, secretarul cenaclului, îl invită să spargă gheața, conform unei tradiții de trei secole, pe Iulian Neagu, celălalt secretar al cenaclului; zăneșcu e solicitat Gheorghe Pituș, pe motivul că soția sa lucrează la Muzeu și, prin urmare...

Dar, în sfârșit, precum Malherbe la Boileau, veni Fănuș Neagu: „Poemele fac un tot unitar, construit pe o gândire profundă, reprezentivă o vehemență săpare către străbuni. Dumitru Pricop este un poet ajuns cu unelte la deplină maturitate, dovadă că și-a putut învia pe mulți taina versului”. Îl recomandă să se lepede de vocabularul care împinge către o margine mai obosită, prin vulgaritate, așa cum se întâmplă în ultimul poem citit, și remarcă faptul că „vocea” nu l-a ajutat pe poet. Mircea Constantinescu, prozator, se înscrie în replică și este de părere că, dimpotrivă, vocea l-a ajutat pe poet în transmiterea conținutului versurilor. Tot dimpotrivă (combate bine!) i se pare că ultimul poem și, în general, cuvintele mai dure erau necesare pentru a echilibra tonul acestei poezii imnice, monotone alfel. Lui Pan Izverna i-a plăcut cum a citit poetul, dar, mai cu seamă, ce a citit. Consideră poezia lui Dumitru Pricop de o valoare deosebită, aici punându-se toate marile întrebări ontologice, într-o construcție barocă, de mari contraste, dar și de mare frumusețe. Pentru Ion Luca versurile citite acum sînt o

plăcută surpriză, în comparație cu ceea ce știa din cărțile anterioare ale lui Pricop. „Poetul — zice Ion Luca — nu mai are patima muntelui (așa se numea volumul de debut — nota mea V.F.M.) decît prin spațiul stufos (baroc) al cuvintelor. Acum, trăirea este mălătată în planul ideii”. Nici pe Ion Luca nu-l deranjează expresiile dure din unele poeme, pe care le simte legate cursiv cu discursul liric. „Reiese — intervine cu aplomb Fănuș Neagu — că eu aș fi pudibond. Am trăit s-o văd și p-asta”. Sala s-a destins, dar se concentrează repede la loc cînd începe să vorbească Nicolae Stoian. Acesta produce o paralelă surprinzătoare între poezia lui Gheorghe Pituș — cosmos muntos, văzută din perspectivă mioritică, „Poetul oscilează — crede Nicolae Stoian — între fîrbierea magmatică și încercarea ancestrală”. N.S. preferă fîrbierea, „vulcanii în perpetuu explozie”, dar privește cu mare încredere și noua ipoteză a poetului aflat într-un moment de devenire. Deși se pronunță, totuși, pentru fîrbiere.

Valentin F. Mihăescu se arată surprins, dar nu de poezia citită de Dumitru Pricop ci de surprinderea arătată de unii antevorbitori în fața așa zisei noi ipoteze a poetului. Apreciază că, în toate volumele publicate, imaginea poetică are, la Dumitru Pricop, un rezem conceptual, așa încît nu de noutate este vorba, ci de consecvență. I se pare că atenția pe care poetul o acordă formei fixe și eficienței mesajului este în defavoarea metaforei, mai puțin stufită acum.

Prozatorul Adrian Costache îl definește pe Dumitru Pricop drept un expresionist care nu mai crede în mitul creației. Ideea se retrage în sine înspăimîntată, parcă de un sentiment al apocalipsei.

În cuvîntul său, Dan Alexandru Condeescu își propune să fie mai acid, mai — nu-i așa — critic. Și reușește. Astfel, dacă gesticația etică îi apare interesantă, expresia poetică este tributară unui mod tradițional, chiar vetust de folosire.

„Poetul nu este vetust, cum zice criticul” — intervine Gheorghe Pituș. „El se urmărește pe sine și se află pe o linie ascendentă, scriind o poezie de mare măiestrie”, în care cuvintele, acele cuvinte și nu altele, sînt reclamate de o anumită viziune — continuă Gh. Pituș. Și conchide: „Îl felicit pe Dumitru Pricop pentru frumusețea sale versuri”. Vasile Neagoe nu-l felicită însă pe poet, ci observă un clișeu între solemnitatea recuzitei și inadecvarea lexicului, iar Nicolae Georgescu, din locul de unde „drezează” procesul verbal al seșinei, intervine scurt, cuprinzător și convingător, observînd în poezia lui Dumitru Pricop „existența unei morale, și anume una profetică. Se simte nevoia unei pauze și A. I. Zăneșcu, după ce îl felicită pe Pricop și-i declară amicitie și învidie, o acordă. În partea a doua a seșinei citite

proză debutantul Septimiu Stoica, anteprezentat de Iulian Neagu. De la acesta aflăm o mulțime de lucruri folositoare: că virtualul prozator e născut în județul Dimbovița, că are un tată jurist, că este cercetător în tehnica de calcul și că nu scrie S.F. După care îl aruncă în grăoapa cu lei, dar cere îndăgăunță și înțelegere. Septimiu Stoica mulțumeste pentru încredere, în general, și lui Iulian Neagu, în special. Ceea ce mi se pare firesc.

Discuțiile sînt (re) deschise de același Fănuș Neagu care, cu nite pedanterie, remarcă dinamismul și coerența frazării, dar îi cere tîndrului debutant să renunțe la experiment și să încerce să construiască simplu. Crede că proza citită este slabă, dar are putea să devină „bună” printr-o tăietură bine aplicată. Mai puțin îndăgăunător sînt Alexandru Horia și Adrian Dănilă, care consideră proza citită de o superficialitate scandalosă și foarte slabă. De partea cealaltă, dar fără argument, se situează Aurelian Lazu. Celălalt vorbitor, într-un fel sau altul, continuă poezia lui Fănuș Neagu, încercînd să desprindă ce e rău și ce e bine. Astfel Mircea Constantinescu („Momentul rezistent e momentul He-mingway”), Adrian Costache („Autorul încearcă, fără să reușească, să impună două formule narrative” Dumitru Bălăeț („Există un nivel mai puțin vizibil, un plan simbolic, corbind despre senza oferită personajului și ratată de acesta”), Dan Alexandru Condeescu („viziune, simbol, metaforă”, încercare de a dramatiza”), Liviu Mitrănescu („Personajul nu ratează o sansă, ci nu are nici o șansă”), Vasile Neagoe („Vocile nu creează un personaj”), se aplică, obiectiv, textului citit, emițînd opinii interesante. Nicolae Stoian și A. I. Zăneșcu pledează, în scurtele lor intervenții, pentru un tratament special acordat debutanților, iar Iulian Neagu, după ce condamnă „excesul de mînișă” respic de unii pentru „definiția” unui debutant, consideră utile celelalte intervenții, în stare să contribuie real la formarea unui scriitor.

Încheiere, lucrurile sînt puse la punct, sîbrul, de către Mihai Ungheanu. După opinia sa, Septimiu Stoica este un tânăr talentat, care va mai citi, în viitor, în cenaclu. Și numai faptul că el a fost citit în cenaclu în fața unor dintre prestigioșii noștri scriitori contemporani este cu totul onorant pentru un tânăr. Cenaclu revistei „Lucaefărul” nu este, însă, un cenaclu de experimente, așa cum mișuna noastră nu este aceea de a ne etala pe noi înșine, ci de a găsi și cultura scriitorii autentici. De aceea, pe vorășile în gol, comparațiile inutile, polemicile neînțelese și scrierile importante pe care îi invităm aici nu trebuie să intre în practica cenaclului nostru, nu trebuie să stînjească climatul de emulație pe care ne străduim să-l permanentizăm.

V.F.M.

dumitru pricop

Adio, frate!

E frig la mine-n singe, deci nu-ți cer nici partea de pămînt și nici de cer...

Să blestemă?! Lumina din cuvînt? Floarea de tei? Stejarul, păpușoi? S-ar răsuca pămîntul în mormînt și-ar putezi de scribă albul foi.

È frig la noi în singe, e pustiu, cum e pustie în stîlul carneala, cum mi-e rușine, iată, și mai scriu șiîind că totuși voi plăti greșeala

Ce-au fost părinții? Niște troglodii ce-au dus pe oase braze colectivă a Tării lor de veacuri, grînicii cînd le-a dat lutul gîrlui de colivă

Ce-au fost părinții? Niște rădăcini amare, incilicite și coltoase pămînt în suflet marile grădini prin moarte lor de-a pururi luminoasă

Ce-au fost părinții? Niște visători romantici, credincioși, fără prihană ce s-au trudit să nu le fim datori nici cel puțin cu banii de pomană

Ce-au fost părinții? Niște amărăni de vremuri bune și de vremuri grele lăsuindu-se de compune tîrjii cum sunt copacii ispitii de stiele

Adio, frate! Ce folos să-ți spun ce-au fost părinții? Cînd puteau să fie bezdrozere, conserve, fier, săpun sau niște prafuri într-o farmacie

Adio, frate! Nu mai are rost să drămuim părinții cu bucată cînd ei ne-au dat în singe adăpost și viață și lumină pe de-a gata

Adio, frate! Suntem niște morți atît de vii încît am fi în stare să le zidim ciolanele în porți sau să-i numerotăm, ca-n inventare...

Adio, frate! Totul ia sfîrșit ca-n tragedii, ca-n comedii, ca-n farse și numai Ei din cerul lor cernit rămîn spre noi cu sufluleta-ntoarse

Adio, frate! Totul e firesc și-n serios și-n tragic și în glumă așa cum mieșii laolaltă cresc dar tot aceeași nucă îi sugrumă

Adio, frate! Iată, recunosc că suntem niște microprocesoare și nu știm nici mîrosul de mosc nici cîte patimi leagănă o floare

Adio Frate! Suntem totuși frați; același chip și singe. Pe măsură părinții ne-au născut — pe veci legați cu-același drept la dragoste și ură...

E frig la noi în singe... dar să știi că-n lut părinții sînt la fel de vii!

Măsura vieții

Măsura mortii nu-i întâmplătoare așa cum din păcate mai cred unii ea duce-n aburi viațelul furtunii și singele-nflorit la vinătoare

În ea și înțelepții și nebunii înfîntuții de veșnică-i paloare se întinesc egali, căci nu se moare mai mult sau mai puțin supus genului

La ce atunci păcătură rugăciunii, la ce veșmînt alb de sărbătoare sau putred de colorii cum au păunii?!

Cînd știi ce-i viața, grava ei splendoare, măsura mortii-i capătul minunii deci începutul vieții viitoare.

Privighetorile milului

Precum privighetorile din mil pe osul lumii scapără să cînte precum acul din noi pe care îl ucidem zilnic... ca să ne frămînte

Precum acest invins arhipelag de vecii unelte și de veci mormînt precum același Moise în toarg cu biblia veacului ne minte

Dar nu acesta-i lucrul pentru care odată mori, odată chiar te naști, aluneci din viltoare în viltoare pe frăgezimea Florilor de Paști

Surpat pe gînd un monstru te îndoaie în cel ce inger tînuia copilul urca în plante stropii grei de ploaie ori rețea prin condele fitilul...

Lumina cere clipei geniu mut! Vulcanii lui sînt singurii în stare să schimbe viermii putrezi din sîruri ori să-nțeleagă petele din soare!

Eu și eu

Chiar înșelat, la ce ar fi nevoie să scot din singe fiera, s-o osmut la cel pe care nu l-am cunoscut decît în cora tristă a lui Noe

Se svircolea pe ape trupu-i mut. N-a fost în stare nimeni din canoe să-l plîngă sau să zică; Tot că noi e trecutul lepădat în început...

Străini de-atunci, plutind pe alte unde sau laolaltă în blestem acunși ne duspămîm, de-același frig pătrunși sub stieua celui care nu răspunde

Și doar din cînd în cînd stăpîniți sorții cu alt potop prin noi dezgraopă morții.

Negură îndrăznelii

E ca o negură îndrăznela ce să spun, Domnule Judecător! Ia-mi tocul, ia-mi hirtia, ia-mi carneala, de-atîtea veacuri recunosc greșeala, stimate Domnule Judecător

Îmi umbli cineva pe sub ciolane și mi le-asează anatomic — vezi? de parcă-am fi aduși pentru grămăzi de oseminte sacre sau icioane în care poți să crezi... sau să nu crezi! Mă judeci după litere. Și toc.

Dar ce consoană sau vocală oarbă ar îndrăzni din viață să mă soarbă să mă arunce viermilor din veac cînd în același strai — de ere zac cu țurțurii Destinului în barbă

Să spun acum că nu mai am părinți? că i-a secat femeii mele sînu? că Fiii trec în lebede curîntii? că în să-mi dăruiește-n iesle finul? Tain infect. Eu sufăr de frumos! Pedeapsa Ta mă dăruie luminii iar condamnănt — și frații și străinii îmi vor ierta locul de suflul țig în care de demult vin gloduros

să împlinesc porunca rădăcinii... E ca o negură îndrăznela, Domnule Judecător, fii pe pace!

Juvățul dumitale — elegantul, maderul, actualul, de patima stelelor noastre zace.

Măsura vieții

Măsura mortii nu-i întâmplătoare așa cum din păcate mai cred unii ea duce-n aburi viațelul furtunii și singele-nflorit la vinătoare

În ea și înțelepții și nebunii înfîntuții de veșnică-i paloare se întinesc egali, căci nu se moare mai mult sau mai puțin supus genului

La ce atunci păcătură rugăciunii, la ce veșmînt alb de sărbătoare sau putred de colorii cum au păunii?!

Cînd știi ce-i viața, grava ei splendoare, măsura mortii-i capătul minunii deci începutul vieții viitoare.

Privighetorile milului

Precum privighetorile din mil pe osul lumii scapără să cînte precum acul din noi pe care îl ucidem zilnic... ca să ne frămînte

Precum acest invins arhipelag de vecii unelte și de veci mormînt precum același Moise în toarg cu biblia veacului ne minte

Dar nu acesta-i lucrul pentru care odată mori, odată chiar te naști, aluneci din viltoare în viltoare pe frăgezimea Florilor de Paști

Surpat pe gînd un monstru te îndoaie în cel ce inger tînuia copilul urca în plante stropii grei de ploaie ori rețea prin condele fitilul...

Lumina cere clipei geniu mut! Vulcanii lui sînt singurii în stare să schimbe viermii putrezi din sîruri ori să-nțeleagă petele din soare!

Eu și eu

Chiar înșelat, la ce ar fi nevoie să scot din singe fiera, s-o osmut la cel pe care nu l-am cunoscut decît în cora tristă a lui Noe

Se svircolea pe ape trupu-i mut. N-a fost în stare nimeni din canoe să-l plîngă sau să zică; Tot că noi e trecutul lepădat în început...

Străini de-atunci, plutind pe alte unde sau laolaltă în blestem acunși ne duspămîm, de-același frig pătrunși sub stieua celui care nu răspunde

Și doar din cînd în cînd stăpîniți sorții cu alt potop prin noi dezgraopă morții.

Negură îndrăznelii

E ca o negură îndrăznela ce să spun, Domnule Judecător! Ia-mi tocul, ia-mi hirtia, ia-mi carneala, de-atîtea veacuri recunosc greșeala, stimate Domnule Judecător

Îmi umbli cineva pe sub ciolane și mi le-asează anatomic — vezi? de parcă-am fi aduși pentru grămăzi de oseminte sacre sau icioane în care poți să crezi... sau să nu crezi! Mă judeci după litere. Și toc.

Dar ce consoană sau vocală oarbă ar îndrăzni din viață să mă soarbă să mă arunce viermilor din veac cînd în același strai — de ere zac cu țurțurii Destinului în barbă

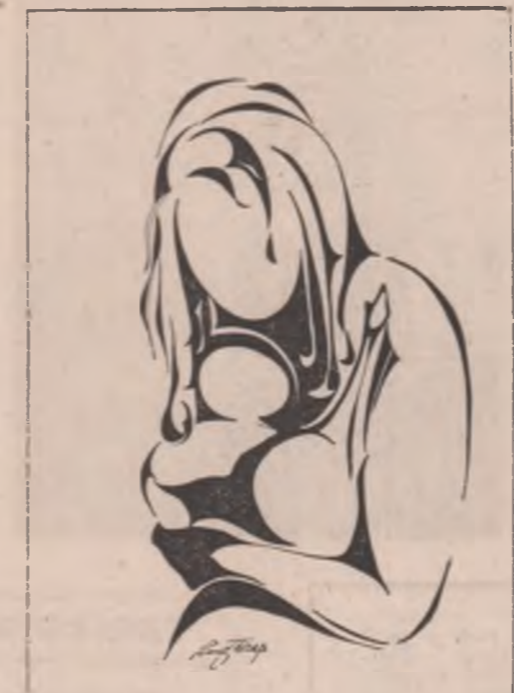
Să spun acum că nu mai am părinți? că i-a secat femeii mele sînu? că Fiii trec în lebede curîntii? că în să-mi dăruiește-n iesle finul? Tain infect. Eu sufăr de frumos! Pedeapsa Ta mă dăruie luminii iar condamnănt — și frații și străinii îmi vor ierta locul de suflul țig în care de demult vin gloduros

să împlinesc porunca rădăcinii... E ca o negură îndrăznela, Domnule Judecător, fii pe pace!

Juvățul dumitale — elegantul, maderul, actualul, de patima stelelor noastre zace.

Gravură de Eugen Taras - Oituz

Gravură de Eugen Taras

POST-RESTANT

„babele” au arătat și de această dată că sint mai capricioase decât o miresă în ziua cununiei, dar nu asta este important, ci faptul că, dacă totuși mai avem îndoieli că nu am scăpat de izmă, acum nu le mai avem. Da, veți căuta primăvara și în afară de semnele ei binecunoscute (muguri, ghiocel, brînză, violele ș.a.), avem noi și semnele noastre, specifice, și anume: numărul scrierilor a scăzut (se stă mai mult pe afară, întințirile de dragoste s-au înțeles, drumurile s-au înmulțit, iar s-au prelungit), iar din cele ce vin, majoritatea sunt de dragoste.

Iubiri ferice, iubiri neferice, întințiri-despărțiri, aburi și ofături, dansuri, joacă, ochii luminoși, lumină și și întunecimea ta, muzică, onomatopie, tembole, parcursi, păduri, lacuri, marea înghețată, țere, filme etc. etc. — toată recuzita folosită pentru El și Ea, o uriasă butaforie vopsită strident și în culori nemăsurate. Nu avem nimic împotriva, dar nimic nimeric, ci numai o oarecare oboseală de primăvară, care ne amintește precis că totul e răsunător în lumea primăverii de ziua lor numai folosită și mânuși, ca și cum în restul anului ar „hiberna”. Primăvara nu se scrie numai despre primăvară și ale ei (asta dacă te iei în serios), altfel am fi aidoma naturii. Dar noi, oameni simțim...

CARMEN IONESCU, Corabia: „Era o seară înmiresmată de mal. Fata stătea cu lumina stinsă și privea pe fereastră...”
— Iulia, ce-i cu tine, nu te recunoști, ce-i cu visurile astea halucinante? Hai () închide fereastră, că ai început să faci febră.
— Bine! mamă, am să închid fereastră camerei, dar fereastră înimă nu pot s-o închid, nu vreau s-o închid, am s-o las larg deschisă () să intre adierea vântului de primăvară și să-mi primenească sufletul. Hai (), mamă, nu îți supărâți, uite, în seara asta am să citesc până târziu din poezia lui Eminescu () pentru că mine să laud nota zece la literatură. Noapte bună și vise plăcute, mămică! Am renunțat începutul și sfîrșitul unei schițe, caracteristic pentru vîrstă sau anotimpul dv. bănuim, primăvara-veche. „Vă rog doar să-mi spuneți dacă nu am o lipsă de talent strigătoare la cer, pentru că nu vreau să chinu pe multă lume, obligându-i (o) să-mi citească lucrările de aici încolo”. Nu, n-aveți „o lipsă de talent strigătoare la cer”, fapt absolut firesc la ani dv. Așa, că, dacă ne promiteți că nu veți mai minca litere și virgule, mai înmînați din „prela înimă” dv. atât de simțitoare.

ADRIANA CRISTESCU, București: Cum vedeti, ne-am insusit și „h”-ul din numele dv., iar faptul că datele autobiografice ne care mi-le-ai trimis acum sint identice cu cele trimise prima oară ne umilește.

Oricum, așteptăm împreună debutul. Pină atunci, altceva decît scrieri în care să vă exprimați „sentimentele de grațitudine pentru generoasă (noastră) răbdare, pentru încredere și, de fapt, pentru toate”. Pe noi ne interesează...

ALEXA NIANU, Strehaia: „O fereastră fu gară în plume inimă: iat-o (?), Luna, a pătruns în camera lui. Stefan întinde mina () dar razele i se strecoară printre degete. Și fereciora i se sfîrșite. Iși îndreaptă lăsași privirile aprinse către departarea unde miresa de aur a flozilor reitica are mai multe guturi, ea este balaurlu cu saptē (?) guturi.”

II. Focul are memoria tuturor lernelor arse de el. Memoria focului — cenusa lui.

III. Înainte de istorie a contat ceea ce vrea să fie, în istorie contează ceea ce s-a rămas. Noi trăim în prezentul diferit, ambele ipostaze, căutăm să le împacă, să găsim punctul nevralgic de unde începe definiția lor reciproca.

IV. În slava cerului, citita suferă de claustrofobie: libertatea ei se află în întunericul pămîntului.

Iulian Neacșu

SEVER NEGRESCU, Virovia, Drobeta Turnu Severin: Din „Timpul”, așa, pentru înlocuire: „Există, pe lingă prezent, trecut și viitor, un timp mai apropiat și mai frumos, mai îndepărtat și mai sigur: timpul de-a face ceva. Vine, vine acest timp. El este un prezent al tuturor. Gheorghe, veniți acum, după ce s-a înșurat și-a zis: „mă de acu nu mai sint, ba nu sint om înșurat de acu... e timpul să faci ceva, mă Gheorghe!”

Si a făcut o groapă la spatele casei, și a făcut apoi o bină, și a făcut iar o groapă în fata casei, și a lipit și a vârșit o casă de la tată.

A mai făcut și altele, de pildă, a mai făcut copii, a mai făcut mălai, a mai făcut griu, da, da, a mai făcut lemne. Dar toate acestea au plecat cu prima venire a Huseiniei, cu prima ei venire turlure.

Si acum, cînd îl întîlnesc: „Ce zici, mă vecine, mai ai mult cu școala?” El, mă, nea Gheorghe, vreo doi ani! „Măăă! fă face el cu o amestec de admirație și umire: „Da, matală ce mai faci?” „Ce să fac, vecine, de pe acu e timpul să fac o groapă. Da” și îl vede pe mine să bem o țuică.”

Atîta! Apoi pleacă trîndu-și virgule, fie vîrșă fie lărnă, și cizmele lui mari lasă în urmă gropi.

OR corabie olandeză venind dinspre răsărit eșuează pe coastele insulelor japoneze. Intreaz echipaj, din zîndurile căruia se distinge prin spirit practic pilotul Blackthorne, este luat prizonier de seniorul (întinutului). Acesta își dă seama că puștile și tunurile corabiei olandeze l-au putut crea avantaj în luptele interne ale imperiului japonez. Blackthorne reușește să dea loc înțelegerii misiunii portugheze, deveniți stienici în probleme europene pentru dregătorii japonezi, și se face util lui Toranaga, unul din candidații la putere supremă în Japonia. El intră cu umire într-o lume superioară celei europene, după cum japonezii, care dispărușese pe strălucii eșuași, descoperă surprinși neobișnuita capacitate de adaptare a pilotului englez.

Plut în Ishido de a-1 ține pe Toranaga în castelul Osaka spre a fi acuzat de înaltă trădare la intrarea în țară la Consiliul Regentilor a eșuat. Toranaga a reușit să fugă din Osaka și să se imbarce pe galera, îndreptîndu-se spre Anjio, satul de pescari de pe feuda lui Yabu, apoi spre Vedo, reședința sa.

Pentru că Blackthorne i-a salvat viața în timpul fugii din Osaka, Toranaga l-a numit hatamoto (persoană foarte de încredere din suita unui daimyo) și l-a dat drept concubină pe Fujiko (în Japonia feudală bărbații aveau o soție și mai multe concubine oficiale).

Blackthorne a fost lăsat în satul Anjio spre a învăța limba și a instrui regimentul de muschete. Yabu face satul direct răspunzător de învățarea limbii. Dacă Blackthorne nu știa mulțumitor japoneza peste șase luni de zile satul urma să fie ars din temelii, dar mai întîi fiecare bărbat, femeie și copil va fi crucificat.

FUJIKO

Ziua se stîngea, umbrele se alungeau, marea era roșie și adia un vînt usor. Blackthorne urca poteca ce ducea din sat spre casa pe care Mariko i-o arătasă mai devreme și-și spusese c-o să fie a lui. Ea se așteptase să-l înșosească piină acolo.

Blackthorne se opri în fața porții. Pe bulevard erau pictate mai multe din semnele aceleia ciudate și usa însăși era traforată cu modele meșteșugite, menite să ascundă și-n același timp să dezvăluie grădina din spate.

Înaintea ei se pînă mina pe clăntă, usa se deschise și un bătrîn speriat se înclină și-i făcu loc să treacă.

— **Konbanwa, Anjin-san.** Vocea îi tremura jalnic. Bună seara.

— **Konbanwa, ni răspunde. Ascultă, uncheshu-le. Aă... namae ka?**

— **Namae watashi wa?** Anjin sana? Ah, **wajashi Ueki-ya...Ueki-ya.**

Bătrînului aproape că-i curgeau bazele de usurare.

Blackthorne repetă numele de mai multe ori ca să-l țină minte și adăugă „san”, dar bătrînul își clătina capul violent.

Cumpănă de fîntînă

Vitalitatea poeziei lui Grigore Hagiu nu e explozivă și armonică, timbru discret al vocii sale aminteste foșnetul pădurilor în adierea amiezii, energia versului urcă precum seva în trunchiul unui copac celebrînd armonia firii: „Miorită lăse, miorită dulce, spulber în de frunze frunțate să-mi-o culce, / sufletul cu arbori sonor să-nucune / și rotiri sârțate mărle să-și sune, / în piezișul umbrei tremurate-a mele / pipăindu-și drumul verde, printre stele.”

Lirica autorului nu e cîmpul în grănit ci emana miresma ferbii proaspete de vară, poezia exprimă cînd doare afectivă și o luminoasă melancolie topită în mîmurlul cuvintelor. Acest poet despre care Nichita Stănescu spunea că este „de o înfinită limiditate” și-a decantat puritatea sufletescă în melosul versului, opînd pentru revelație și mai puțin pentru ornament. Fere romantică, visătoare, Grigore Hagiu are mereu nostalgia unei „fantastice păduri” cu „miresme de brad evaporate-n văzduh”, el invocă tărîmuri edonice dorindu-se „un trup cedat definitiv luminii”. Cînd poezia sa rămîi în echilibrul meditației, glasul lui e calm ca raza de soare ce se odihnește pe masă la ora amurgului. O privire retrospectivă seizează evoluția treptată a poeziei spre formula reflexivității discrete, eparată de asperități existențiale. Sonetele prezintă fază ultimei decantări lirice, în vorturismul dintotdeauna al poeziei devine locul geometric al unei blinde intelegiuni. Se poate spune că în aceste ultime sonete, Grigore Hagiu și-a găsit tonul său cel mai autentic, un fel de resemnare senină „ataxică pacă”. Sonetele de fapt elegii purtînd conturul vag al sonetului, tulbură prin naturalitatea rostirii monodice care „alunecă pe neștiute” în sufletul cititorului producînd un catharsis lent. Poetul estompează zgometele lumesri prin seninătatea tranchilizantă a retoricii sale simple și fluide. Misterul vegetal e suavizat, poezia atinge imponderabilitatea duhului desprins de materie: „înimă a verii / care s-a dus / ușoră / materie vegetală / ruginindu-mă să o fac / să nu moară”. Melancolia mentine universul poeziei în levitație, generînd liric e „o lume fără de umbre” fără crîșpare și greutate, razele lunii ce simple / bat numai dinspre eternitate”. Pacea universală este surprinsă extatic, un fel de absență se insinuează printre cuvinte sugerînd oprirea metabolismului existențial. Doar poetul se aude „singur cîntînd cu voce înăbușată” vocalizîndu-și sentimentul agoniei cu o seninătate apolinică. Peste sonetele lui Grigore Hagiu plutește blinda lumină a resemnării, arareori sfîșiată de străfulgerările negre ale anxietății: „nu te întoarce / cu fata la mine / umbră adîncă / nu vreau desfigurate / să te văd încă”. Iuzia de care dispune poetul este tocmai nemăsurată sa bunătațe ca un „văl al Mayei” acoperînd lumea. Obsesia morții se convertește în armonia contemplativei, versurile se derulează sfios „în seară / în lumina utucă / la flacăra mică”, melancolic pătrunde ca un anestezic în interstiul vîntului: „dintr-o vîrstă înăuntră scad / anii ce-mi mai am de trăit / și mă bucur de moarte / în înviat să stau nemiscat / în fata amurgului / în miinți cu o carte”. Sugerînd amurgul, lirica din această ultimă fază a poeziei nu gîl-sează însă niciodată înspre întunericul nopții ci comunică tandră împăcare cu legile firii. Poezia

comunică tandră împăcare cu legile firii. Poezia

CUMPAȚĂ AȘCHII

I. Poetii au vrut să sucescă gitul retoricii; unul a sucit gitul retoricii, după aceea și altul a sucit (răsucit) gitul retoricii etc. Numai că retorica are mai multe guturi, ea este balaurlu cu saptē (?) guturi.

II. Focul are memoria tuturor lernelor arse de el. Memoria focului — cenusa lui.

III. Înainte de istorie a contat ceea ce vrea să fie, în istorie contează ceea ce s-a rămas. Noi trăim în prezentul diferit, ambele ipostaze, căutăm să le împacă, să găsim punctul nevralgic de unde începe definiția lor reciproca.

IV. În slava cerului, citita suferă de claustrofobie: libertatea ei se află în întunericul pămîntului.

INTILNIRI CU CITITORII

Moment G. Călinescu

● Joi, 10 martie, orele 13.30 a avut loc la Studiul de limbă și literatură română „Marin Preda”, al Liceului Industrial nr. 6 din Capitală, o convocare a personalității și operii lui G. Călinescu.

Prof. univ. Dumitru Micu a făcut o amplă prezentare a semnificației operii lui G. Călinescu.

Poetul Marin Sorescu a vorbit despre însemnătatea stimulativă pentru generația sa literară a acțiunii literare postbelice călinesciene.

Emoționante evocări ale prezentei spirituale călinesciene au rostit Cornelia Stănescu, cercetător la Institutul de istorie literară „G. Călinescu”, fost colaborator al celui evocat, și

lui Grigore Hagiu e un murmur neîntrerupt, discreția tonului, caracteristică acestui autor, pare a se confunda cu tăcerea vegetală, cuvintele devin moi ca uidiurile apei „mai bine existarea / mai bine lenoarea / mai bine tăcerea” spune poetul avînd năstăviri „fîrîi de sine. Frazarea „naivă” e o retragere în cîntecul simplu și anonim al firii: „pămîntule blindule / mărle rotundule” sau „tot mai urci / în florile dulci”, legănări de sunete cu virtuți „adornitoare” sîntite parcă la urechea unui copil. Deșene fragile („cu funii subțiri / mi-am legat și eu casa, de un stol de corcior”) conturează siluete de fum într-o plutare paradisiacă, sint emotii redade cu penita subțire ce dau fiori delicat „și-un bob de tristete / cit ia-n virf acul”. Versurile răsăr în pagină fragile ca firele de iarbă, sonetele nu au consistența grea specifică acestei forme lirice, sintaxa lor e vaporosă, alcătuită parcă din vocabule murmurate. Poezile tind să se resoarbă în linistea primordiale unde nu mai e „nici drum, nici seară, nici poezie”, simplitatea expresiei „divulga bindește aceste ultime sonete ale artistului. Iuză, Scedențiar liric se desfășoară la scara universului plîndu unde capătă pret „cel mai umil / mai neobservat / pentru toți și toate / aerul de respirat”. Și iată cum sensibilitatea elegiacă a poeziei se refugiază în enclavale singurătății distilînd realitatea prină la infatibă, armonia fîntei dînd poemelor cîndoarea unei fericiri franciscane în timp ce gîndul alunecă în uitare și doar citeva amintiri domoale mai clatină apele memoriei. Este sentimentul venit din „dulcea origine de deal-vece” cum spune poetul intr-unul din sonete. Chiar dacă fulgurante exaltării sfîșie reveria („te-as fi iubit mai frumos / cristal de-as fi fost / mereu în lumină / și luminos”) acestea nu sint decît note contrapunctive în armonia compoziției. Poet al reflexivității tandre, Grigore Hagiu nu are „măști” suferință, pe cîntecul surdînzat al sufletului „nevorbit”, discreția sa afectivă pare o topire intelegată în materie „un fel de rougă sint / un fel de grăunte pe o cărare de munte / pentru ochiul vostru nemiscînd”. Prin aceste ultime sonete ale artistului, asistăm la un tandru ritual al retragerii în anonimul cosmic și la un dolorism de sorginte, bineînțeles, romantic. Puritatea vegetală a sensibilității generoasă, iată, în aceste mici bijuterii lirice o rostire ingenuu venită din marea blindete spîlucă a autorului care a ocolit consecvența periclită stîndente în favoarea unei poezii a stării de grație, a confesiunii adînc.

Creata lui Grigore Hagiu s-a dezvoltat în timp nu prin adăugări ci prin simplificare. De parte de a fi o scădere a vitalității, această ultimă fază a poeziei recucerește „aradim” sufletului printr-o predispoziție orfică tulburătoare în simplitatea ei. Delicatele sonete ale autorului se bazează pe un instrumental lingvistic minim, dar seninătatea frazării, verbul sfios și pur eliberarea sugesției marii poezii: „la mine / la mine / și eu / și eu / voi locui în tine / mi-a spus // îi las cheia / hei mă auzi / prin iarba crudă / prin pomii uzi // mi-a făcut semn / intelegător / din mină / arîndînd mai mult / în cîmp departe / la o cumpănă de fîntînă”.

Alexandru Horia

V. Criticul imprumută judecătă de valoare cu dobindă.

VI. Ar fi interesant un eseu clarificator despre entuziasmul emfatic al poeziei ultrasentimentale.

VII. Cîmpia, pasăre cu aripi mari, înghesuie în colivia bătuților. Copilului zburdănic i se face milă de ea și mai rupe cite o sîncă și mai săbește gardul, ici și colo, să o facă scăpată.

VIII. Promontoriul acela pare pustiu dar e locuit de noșii celui care a trecut pe acolo cu mult înaintea mea.

IX. Cîntare are ceva talent și Cutăria are ceva talent; urmează o listă interminabilă cu cei care au ceva talent. Dacă cineva are ceva talent, înseamnă că nu are deloc, iată blindul paradox artistic.

George Alboiu

Alfons Melinte, din corpul didactic al Liceului Industrial nr. 6, fost student al profesorului G. Călinescu.

Mihai Ungheanu a subliniat citeva momente ale biografiei călinesciene.

Monica Ghiță și Florin Călinescu au deschis și închis seria de evocări cu expresive lecturi din opera lui G. Călinescu.

Au vorbit, în chechiere, directorul Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” și directorul Liceului Industrial nr. 6.

Organizatori ai evenimentului, **Georgeta Zăduș** din partea Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu”, **Cosmin Tăutu**.

Prima manifestare a Studiului a fost închinată lui Marin Preda, priel cu care s-a vizionat filmul **Moromeții** și s-a dialogat cu creatorii filmului, **Victor Rebengiș**, interpretul lui Ilie Moromete, și **Stere Gulea**, regizorul filmului.

— **Iyē, gomen nasai!** Iyē „san”, Anjin-sama. Ueki-ya! Ueki-ya!

— E-n ordine, Ueki-ya!

Dar Blackthorne gîndi, de ce nu „san” ca toți ceilalți.

Blackthorne îl făcu semn cu mina să plece. Bătrînul se-nclăpășă șonticînd.

— Va trebui să fiu mai atent. Trebuie să-i ajut, spune cu voce tare.

O slujnică păși cu teamă printr-un **shoji** tras și se înclină adînc.

— **Konbanwa, Anjin-san.**

Konbanwa, răspunse el recunoscînd-o vag de pe galera. Îl făcu și ei semn să plece.

Se auzi un foșnet de mătase. Fujiko apărî din casă. Mariko era cu ea.

— A fost plăcută plimbarea, Anjin-san?

— Da, plăcută, Mariko-san.

Aber, dacă le vedea, pe ea, pe Fujiko, casa sau grădina?

— Vrei puțin ceai? Ori mai bine **sake**? Sau poate o baie? Apa e fierbinte. Mariko rise nervos, tulburată de privirea din ochii lui. Casa pentru baie nu se complectă terminată, dar nădăjdușese c-o să se dovedească corespondentă.

— Să te rog. Da, puțin **sake**, mai întîi, Mariko-san.

Mariko vorbi cu Fujiko, care dispărî iar în casă. O slujnică aduse în tăcere trei perne și plecă. Mariko se așeză pe una din ele cu gesturi delicate.

— E în loc, Anjin-san. Trebuie să fii obosit.

— Multumesc.

Se așeză pe treptele verandei și nu-și scoase încălțările. Fujiko aduse două butelci cu **sake** și o ceașcă de ceai. Așa cum îl spusese Mariko, dar nu ceașca minusculă de porțelan care ar fi trebuit să fie folosită.

— Mai bine să-i dăm **sake** din belșug și degrabă, spusese Mariko. Ar fi mai nimerit să-i îmbătaț de-a binelea, dar seniorul Yabu are nevoie de el în seara asta. O baie și **sake**-ul poate c-au să-l domolească.

Blackthorne bău ceașca cu vin încălzit fără să-și simtă gustul.

— Apoi a doua. Și a treia.

— Ele-i diviseră urcînd dealul, prin panourile **shoji** abia întredeschise.

— Ce se-ntîndea cu el? întrebăse Fujiko alarmată.

— E mîhnit de ce-a spus seniorul Yabu, în privința satului.

— De ce să-și facă griji din pricina asta? El nu e amenințat. Nu viața lui e în primejdie.

— Barbarii sînt altfel decît noi, Fujiko-san. De exemplu, Anjin-san crede că sătenii sint oameni, ca oricare alții, ca samurarii, unii poate chiar mai buni decît samurarii.

Fujiko risese nervos.

— Își sta-i o prostie, **neh?** Cum pot țărani să fie egali cu samurarii?

Mariko nu-i răspunsese. Continuase doar să-l privească pe Anjin-san.

— Bietul om! I spusese ea.

— Bietul sat! Buza de sus, acurtă, a lui Fujiko se strîmbea cu dispret. O trosire prostescă de țărani și pescari! Kasigi Yabu-san e nebun! Cum să poată un barbar să i-vețe limba noastră într-o jumătate de an? Cit i-va trebui lui Tsukku-san? Mai mult de douăzeci de ani, **neh?** Și nu este el singurul barbar

POEZII ȘI CENACLURI

oana turbatu

Sigurantă
Au început să mă sperie
Lucrurile dur de clare
Hotărîrile nu se pot încalca
E prea multă siguranță în lume:
Unu și unu fac doi
Pătratul e întotdeauna pătrat
Niciodată neavînd voie
să fie cerc;
Măcar o cercul nu poate exista
Măcar o cercul nedeschis.
Calculăm prea mult
Incercînd să prevădem
Chiar moartea și visele,
ca să mai fie loc de miracol,
Să mai trăim bucuria întîmplării

Cartea care nu s-a scris

Urmare din pag. 1

A. Toma, care nu a putut deveni „mare poet” decît prin excluderea din literatură a lui Tudor Arghezi.

Excluderile și substituirile însă, tot ceea ce e forțat, tot ceea ce ține de voirea dogmatică a unor organe (cum s-a întîmplat în „cazul A. Toma”) sau a unor grupuri (cum se întîmplă azi) nu intră în ordinea firească a dezvoltării literaturii, devenind, din contră, frică, cum s-a vădit ulterior, cum se va vădi, sint aproape sigur, și de acum încolo.

Tinerii nu au nevoie de dădăceli, tinerii scriitori cu aut mai mult, ei sint convinși, toți (dar mai ales cei ce nu au nimic de spus în literatură, fiindcă astia fac gâlăgia cea mai mare), că vor da la iveală lucrări deosebite, dacă nu chiar extraordinare. (Nu vom face ceea ce a făcut glorioasă generație dintre cele două războaie: „Vom da alte întelegeri angajării, scotînd-o de sub falsitatea creată de „scriitorii consacrați” etc. etc). Convingerea aceea intră și ea în ordinea firească a lucrurilor, devenind altceva doar atunci cînd lese din perimetrul propriu-zis al creației, degenerînd în beltebism, concretizîndu-se în altitudinea de-a dreptul hilare. Fîlindcă altfel e normal, e obligatoriu, dacă ești tînar și dacă pui mina pe o lucrură pe care o vezi știe. Dar dacă această credință o ia mult înainte faptei, dacă opera propriu-zisă rămîne mereu în urma și sub nivelul „programelor”, normalul devine anormal, chiar dacă aceste programe sint extraordinare, chiar dacă sint susținute în fel și chip de către inevitabilele „echipe de zgomot”, a căror activitate cunoaste o intensificare deosebită în perioade de confuzie a valorilor, cînd se împun cu de-a sila cărți pe care nu le aștepta nimeni, cînd e denigrată sau marginalizată valoarea, în numele falselor valori.

Acesta ar fi, de fapt, singurul sfat pe care lmi

POEZII ȘI CENACLURI

oana turbatu

Sigurantă
Au început să mă sperie
Lucrurile dur de clare
Hotărîrile nu se pot încalca
E prea multă siguranță în lume:
Unu și unu fac doi
Pătratul e întotdeauna pătrat
Niciodată neavînd voie
să fie cerc;
Măcar o cercul nu poate exista
Măcar o cercul nedeschis.
Calculăm prea mult
Incercînd să prevădem
Chiar moartea și visele,
ca să mai fie loc de miracol,
Să mai trăim bucuria întîmplării

Cartea care nu s-a scris

Urmare din pag. 1

A. Toma, care nu a putut deveni „mare poet” decît prin excluderea din literatură a lui Tudor Arghezi.

Excluderile și substituirile însă, tot ceea ce e forțat, tot ceea ce ține de voirea dogmatică a unor organe (cum s-a întîmplat în „cazul A. Toma”) sau a unor grupuri (cum se întîmplă azi) nu intră în ordinea firească a dezvoltării literaturii, devenind, din contră, frică, cum s-a vădit ulterior, cum se va vădi, sint aproape sigur, și de acum încolo.

Tinerii nu au nevoie de dădăceli, tinerii scriitori cu aut mai mult, ei sint convinși, toți (dar mai ales cei ce nu au nimic de spus în literatură, fiindcă astia fac gâlăgia cea mai mare), că vor da la iveală lucrări deosebite, dacă nu chiar extraordinare. (Nu vom face ceea ce a făcut glorioasă generație dintre cele două războaie: „Vom da alte întelegeri angajării, scotînd-o de sub falsitatea creată de „scriitorii consacrați” etc. etc). Convingerea aceea intră și ea în ordinea firească a lucrurilor, devenind altceva doar atunci cînd lese din perimetrul propriu-zis al creației, degenerînd în beltebism, concretizîndu-se în altitudinea de-a dreptul hilare. Fîlindcă altfel e normal, e obligatoriu, dacă ești tînar și dacă pui mina pe o lucrură pe care o vezi știe. Dar dacă această credință o ia mult înainte faptei, dacă opera propriu-zisă rămîne mereu în urma și sub nivelul „programelor”, normalul devine anormal, chiar dacă aceste programe sint extraordinare, chiar dacă sint susținute în fel și chip de către inevitabilele „echipe de zgomot”, a căror activitate cunoaste o intensificare deosebită în perioade de confuzie a valorilor, cînd se împun cu de-a sila cărți pe care nu le aștepta nimeni, cînd e denigrată sau marginalizată valoarea, în numele falselor valori.

Acesta ar fi, de fapt, singurul sfat pe care lmi

Enciclopedistul

Urmare din pag. a 3-a.

de inginerie, ca și la Viena, unde, pe deasupra, s-a prezentat, în fața astronomiei, cu J.T. Burg. Astfel încît, la Școala Domnească nu-i fu greu a ține cursuri pentru agrimensorii alcătuiți, ca manuale, o „algebra” tipărită (și alta rămasă în manuscris), o „geometrie” și o „trigonometrie”. La „Alpina”, șirile economice și geografice, „metretriere” și de geodezie sint, fără îndoială, făcute de Asachi care era, mai mult decît arhitect și arheolog, de bună seamă, că, totuși, amator. De altminteri, simpatia pentru antichități se născu la Roma, unde muzeisticul se înfășează cotidian și nu-i de mirare că o publicatie tîrzie divulga „Arhiva Albinei pentru arheologie română” (184-184). În toate acestea, istoricul e, de bună seamă, prezent: „el se ocupă cu examinarea de cronici (făcînd laolaltă muncă de arhivist și de epigraf), nădăjduindu-se a scoate materie literară dintr-insele ca și cite un document oarecare din folclor. O cronologie a Moldovei, de la 1865, urmează încercările mai vechi dar pe pomelnic și din letopisete, și ceva de istoric literar în stare tulbure și cu puțință a se întrezări în astfel de operațiuni. Omul era o enciclopedie însă arată, la drept vorbind, un enciclopedism de almanah. S-a încercat în multe și înșuș în zăi tot ceea ce a întreprins. Iz-bînzile, ca și în ceem așa, sint durabile însă, după 1840, cînd apar „pașoptiștii”, ciclul istoric al lui Asachi se încheie.

Totuși, literatura lui se împune în acest prelung crepuscul. Poezia e laolaltă horatîană, ro-

manțică și ossianică, formulîndu-se în ode și meditații, balade și imne, o componentă didactică fiind inclusă aci. Concepția lui e însă mai degrabă umanitară și abstractă, poetul simțind că trebuie să cînte concordia, amicitia, amorul și muzele. Aceasta cînd nu transportă în poeticul ei evenimentele din vremuri de demult. Nu aceste documente sint esențiale, deși unelile dau o senzație de lirism pur și mecanic, modern în raport cu totul, și sforțarea de a introduce în literatură istoria și mitologia. Poetul, care a diadise, în diletant, arheologia și achiluzia cîntecul poporan voiește a redescoperi ipoteza cultă din folclor și cînd aceasta nu se observă inventă mitul. „Dochia și Traian”, de pildă, e făcută „după eșierile populare a românilor cu lînerașul muntelui Ploș”. Totul e, de altfel, grandios și secret: Ceahlăuș se înfășează ca un Kogalniceanu, sanctuar al lui Zamolxi, Jijia ascunde cetăți inecate (obsesie care va fi și a lui Eminescu) și, în totul, un aer magic, unde intră comunicări cu spectre prin descindente și farmece, amnism (cu precădere în piatră, pești, viță de vie și copaci) nu se poate contesta.

Dincolo de neizbîniți, Asachi reamîntesc o vechime documentată prin folclor și traduce celismul romanticilor contemporani cu el printr-un foarte nimerit suflet dăcile care-i completează înșuș înșuș, pină la un punct, prea de tot romană. Nu-i însăși la el nimerit din stătinomia Uniției, prelungită pină la „Dicționarul” lui Massimo și Laurian, iar italianismul lui Helia-de stă aici în măsură temperate. Pretutîndei, Asachi stăruie în căutarea unor strînuturi de unitate, el, care fuse, la o vreme un particularist mîndav și un „separatist” (ceea ce lasă o dezagreabilă impresiune), luizîndu-se, mai înainte de aceasta, că tarul ar fi fost cumsceacă de o românie. Unitate ar fi putut să fie, dar, romanitatea, plăcută mai cu seamă ardeleniilor de unde se trăgeau, prin ascendință, Asăchiesții însă o romanitate în amestec cu autohtonii, adoratori ai cerului lîmpede de pe muntele Ploș. Unitate ar fi putut, mai apoi, să fie limba codicilor vechi, manuscrise și intruchipînd „psaltiri” și „sinaxare”, hrisoave și ispisoaace. Unitate, în fine, ar fi trebuit să fie o mitologie pe care vîrstă incontrolabilă și în orice caz foarte veche și care, de nu, scoasă din documente e slobozită de suflet pe căi inefabile. Asachi presimte, prin aceste toate, pe Hasdeu și este întîiul care, năzînd a vedea o lume românească europeană, dă o soluție în termeni autohtoni.

Restituirea esenței

Urmare din pag. 1

fel, propîndu-se zădrăvan cu sarica mitoză futurind, tînarul Bucuman adună pînă la cîndurilor de generații adormite și o îmbrășcă apoi spre cei respirați în depărtări, în locuri ferite sau așezati în case de tîhnă, stîrnind zvon, vestînd semne de bucurii sau primejdii.

„Fiecare izvoarele sculpturii lui Vida se află în viața, în lumea și în istoria Maramuresului românesc.

Cînd fiarele omenești au venit încă o dată să aducă spaima întunericului, zvircolii și moarte, priveșterea strălînd din nou i-a adunat pe oameni să înfrunte sminteașă și fiidolozia secolului. În fata ostirilor ce se scurteau în puhoaze de tancuri lupta tîrînitelor porcu o zădărnice. Dar era același război de totdeauna al dămintenilor, cu care se deprinseseră de două mîi de ani. Nu luptau oameni, ci suflule și vedenii, pornînd din margine de umbră ori din beznă nopții viitor de descăsurare. Cumîntenii de veacuri a faptelor arăta iarăși că poporul nu se poate bizui la nevoi decît pe sine. Din pămînt și păduri, din întinderea finetelor și nămgîrînitelor mîntîntor nu iesise o armată de meserie — ci însăși lumea în întocmită de popor să dăinuască de-a pururi sfîșie.

Celor care au pătîmit, ca să rămîna vieții amintire, Vida le-a așezat — tradițional și impersonal — un altar: semnificative înălțată din țărîni legitimizează a unei supreme împlîniri prin fertiță în hotărîrea și trupușul național dar și a patriei spîrtoare a umanității ce-si răsucum_păra în lume libertatea prin luptă.

Împlîntate adînc și prîponite în azur în, li-nistea încremîntă a întînderilor de sus, pietrele dăltăuite de sculptor la Moisei Isăă de vecei nărtășii sacrificiului răsărit din energia binecuvîntată a multilor, eroi ai simțirii noastre de azi și de totdeauna.

Gheza Vida — amintirea căruia în marea călătorie a posterității va fi păstrată cu stimă și înțelegere — rămîne sculptorul unui popor, întărit cu credința în dreptul de viață a valorilor autohtone. Cu această înțelegere, opera lui dăstrează mărturia acelei acțiuni spirituale ce intruneste într-o structură unică omul, artistul și istoria unei națiuni.

12 MARTIE 1988

12 MARTIE 1988

POEZIE AFRICANĂ contemporană

ATUKWEI OKAI

Ghana

Fanfară pentru Cabral

(fragmente)

Ceaka Zulu

Kwame Nkrumah

Eduardo Mandlana

Murtala Mohamed

Stindarde ale adevărului

Si rhododendroni pentru voi

Malcom X

Martin Luther King

Che Guevara

Mahatma Gandhi

Stindarde ale adevărului

Si rhododendroni pentru voi

Oduduwa

Iată-mă deci Lakayana cu lancea-mi

Ca lancea-mi pe care mi-a dat-o bunul

Bunicul ce se lupta cu Omul cel Alb

Cu Omul cel Alb ce ne furase pământul

Cu Omul cel Alb colonist impunându-ne legi

Iată-mă deci Lakayana cu lancea-mi

Omul cel mai frumos deja cucereste

Miza în luptă sint munții și jungla

Și cum vom putea noi roști fără teamă

Cel de-al doilea nume al nostru

Și din pace

Mă iată-s Hienă și care va intra prin porii

II

Amilcar Cabral

I se multiplică tribul cu mare mindrie

(ca briza, ca rojul de-albine-n frunzar)

Trezii într-o noapte din somnu-i adânc

Și din pace

(Întinzând către zori într-un rest dintr-un

dans de război)

III

Văd sinere

Și nu mai pot îndura

Peeceea tăcerii

Văd singe

Se cere-ayadar să despic

Povara tăcerii

Cei doi albi poliștiști din „Sud-Africa”

Pe jumătate trînțiți

Subjorile tale pe umerii lor

Durerea bielufoare e tiranul fascist

De galopează

Ce-a lungul cătunelor noastre incendiate

Din obrazul și frumos și azanian

Singelea proaspăt ținește

Coborâș se-oprește pe-albaștri tăi pantaloni

Se-mprăstie peste picioarele-ți goale

Picioarele-ți care n-au fost aici când de acord

Cu sandalele sau cu pantofii

Cel care te escortează

Unul din doi fără nici o caschetă

String revolvelează brațul lor liber

Unde-or să te ducă ?

IV

Și revolverul din nou ne-a mintit

Și stelele pling laolaltă și țipă

Moartea dragului lor Amilcar Cabral

O, nouă scăpărind a zorilor

O, nor : cerb în zbor cu preadulele-ți ciate

O, zbor coborât tremurat al aripei

Azania, numele băștinay al Africii de Sud

Cam de cind este cîntecul nostru

mercu bombardat

Cam de cind ni-e lumina meru pământu ?

Cam de cind ni-e columba căzută din zbor ?

REVISTA STRĂINĂ

● RĂSPOND LISTA LAUREAȚILOR PREMIULUI NOBEL

pentru literatura de-a lungul vremii, am redescoperit

ca acum cinci decenii, în anul

1938, Premiul Nobel pentru literatură

s-a numit Pearl Buck. Este vorba despre scriitoarea

americană care a trăit între

anii 1892 și 1974, dintre care peste 40 de ani în

China.

Autoarea unui număr impresionant

de romane și volume de povestiri, Pearl

Buck s-a remarcat printr-o mare

capacitate de fabulație, prin cunoașterea

perfectă a mediului pe care îl descrie,

prin remarcabila analiză psihologică

a eroilor săi. S-a făcut remarcată

„Vint de răsărit, vint de apus”. Cel de al doilea

roman „Fara cea bună” (1931) i-a adus Premiul

Pulitzer. Au urmat romanele „Fiu” (1932), „Casa

împărțită” (1933), acestea din urmă cuprinsă apoi

în trilogia „Casa de lut”.

Cu timpul autoarea a trecut de la zugrăvirea

destinelor individuale la înfățișarea relațiilor din

China din primele decenii ale secolului nostru, a

situației femeii din această țară. Romanul „Patriotul

1937) zugrăvește destinul unui intelectual

chinez admirator al culturii japoneze, care

trăiește un sac teribil la aflarea veștii despre

declanșarea agresivității japoneze împotriva Chinei.

„Promisiunea” (1943) este o amplă frescă a destinelor

umane din vremea războiului chino-japonez

din timpul celui de al doilea război mondial.

Bună cunoaștere a realităților din China,

Pearl Buck nu a reușit însă să înțeleagă sensul

profund al revoluției socialiste din China.

Remarcabila sa măiestrie stilistică Pearl Buck

a dat-o prin traducerea în limba engleză, în anul

1938, a romanului popular chinez din secolul al

13-lea intitulat „Toți oamenii sint frați”.

● DE UN INTERES DEOSEBIT SE BUCURĂ

IN R.P. CHINEZĂ volumul de literatură-document

intitulat „Locuitorii Beijing-ului”. Autorii

lui sint doi tineri scriitori din capitala chineză.

Este vorba despre cunoscuta autoare de proză

scurtă Ciang Sin-sin, născută în anul 1953, care

și-a cucerit popularitatea în anul 1985 cu un se-

Amilcar Cabral

Și eu l-am văzut pe cimpio

In zori

Războinile fără un pasul de-un stinjen

Zguduind pereții și poduri

Și flori dăruind

Murmurindu-și adresele sigure

In miile de urechi

Cu focul ce-adună în sfat toate limbile

Și turmele blinde le mîină către imajuri

Și către dulcii primăveri

VI

A DORIS BANKS HENRIES

Liberia

Steagul nostru

Steag roșu, alb și-albastru, iată

Sieș pură și adevărată

Mindria noastră și-aciutarea

Simbol dreptății și mi-e zarea, —

Speranței, cîntec nesfîrșit

Triumf peste ce-a fost cîmpit

Cu tine-am plîns de bucurie

Cînd învingeam în bătălie

Al bucuriei maari însemn

Indemn în mers spre masă, îndemn

Tu, amintirea din trecut

Și tel, în viață, ne-nitrec, —

Curaj în lupte lungi și aspre

Și însuși viața fără neastre

Indemn în mers spre masă și-alături

Tu, anilor, întreg și parte,

Lumina-zori sub saltul astru

Steag roșu, alb și-adiac albastru

Te voi cînta și în moarte !

VII

Miine să cereți tuturor judecătorilor

Să redea iarăși pământul poporului

Celor simpli și triști

Spuneți tuturor adevărul. Dar fără să mă numiți

pe mine.

Adio !

Fie ca fiecare casă să își aprindă lampa

ei cu ulei

Căci am rugat soarele să se acundă

Pină ce pământul din nou va fi dat

tuturora.

Transmiteți aceste cuvinte. Dar fără să mă

numiți pe mine. Adio !

In seara aceasta cuțitele or să își schimbe adresa

Iar fiil mai mari al dușmanului

Vor trebui să-și împartă pământul

poporului

Mergeți și spuneți oamenilor noștri

toate acestea

Fără să mă numiți pe mine, Adio !

X

Amilcar Cabral

Eu văd tribul tău cum se multiplică

Fără saboții partizanilor tăi

Fără războinicii timpului

Visul ar fi infestat de dolari

Desi Omul — Alb — Colonistul — Rasistul

Este fragil ca un om

Și nu valorează un ban

dar ceea ce ei plămădesc, — durată !

Lor nu le pasă de-unde am venit,

Ei vor să vadă opera creată.

Dună ce vom cădea în nesfîrșit

Ne vor vedea izbînda ciștigată.

REVISTA STRĂINĂ

● RĂSPOND LISTA LAUREAȚILOR PREMIULUI NOBEL

pentru literatura de-a lungul vremii, am redescoperit

ca acum cinci decenii, în anul

1938, Premiul Nobel pentru literatură

s-a numit Pearl Buck. Este vorba despre scriitoarea

americană care a trăit între

anii 1892 și 1974, dintre care peste 40 de ani în

China.

Autoarea unui număr impresionant

de romane și volume de povestiri, Pearl

Buck s-a remarcat printr-o mare

capacitate de fabulație, prin cunoașterea

perfectă a mediului pe care îl descrie,

prin remarcabila analiză psihologică

a eroilor săi. S-a făcut remarcată

„Vint de răsărit, vint de apus”. Cel de al doilea

roman „Fara cea bună” (1931) i-a adus Premiul

Pulitzer. Au urmat romanele „Fiu” (1932), „Casa

împărțită” (1933), acestea din urmă cuprinsă apoi

în trilogia „Casa de lut”.

Cu timpul autoarea a trecut de la zugrăvirea

destinelor individuale la înfățișarea relațiilor din

China din primele decenii ale secolului nostru, a

situației femeii din această țară. Romanul „Patriotul

1937) zugrăvește destinul unui intelectual

chinez admirator al culturii japoneze, care

trăiește un sac teribil la aflarea veștii despre

declanșarea agresivității japoneze împotriva Chinei.

„Promisiunea” (1943) este o amplă frescă a destinelor

umane din vremea războiului chino-japonez

din timpul celui de al doilea război mondial.

Bună cunoaștere a realităților din China,

Pearl Buck nu a reușit însă să înțeleagă sensul

profund al revoluției socialiste din China.

Remarcabila sa măiestrie stilistică Pearl Buck

a dat-o prin traducerea în limba engleză, în anul

1938, a romanului popular chinez din secolul al

13-lea intitulat „Toți oamenii sint frați”.

● DE UN INTERES DEOSEBIT SE BUCURĂ

IN R.P. CHINEZĂ volumul de literatură-document

intitulat „Locuitorii Beijing-ului”. Autorii

lui sint doi tineri scriitori din capitala chineză.

Este vorba despre cunoscuta autoare de proză

scurtă Ciang Sin-sin, născută în anul 1953, care

și-a cucerit popularitatea în anul 1985 cu un se-

REVISTA STRĂINĂ

● RĂSPOND LISTA LAUREAȚILOR PREMIULUI NOBEL

pentru literatura de-a lungul vremii, am redescoperit

ca acum cinci decenii, în anul

1938, Premiul Nobel pentru literatură

s-a numit Pearl Buck. Este vorba despre scriitoarea

americană care a trăit între

anii 1892 și 1974, dintre care peste 40 de ani în

China.

Autoarea unui număr impresionant

de romane și volume de povestiri, Pearl

Buck s-a remarcat printr-o mare

capacitate de fabulație, prin cunoașterea

perfectă a mediului pe care îl descrie,

prin remarcabila analiză psihologică

a eroilor săi. S-a făcut remarcată

„Vint de răsărit, vint de apus”. Cel de al doilea

roman „Fara cea bună” (1931) i-a adus Premiul

Pulitzer. Au urmat romanele „Fiu” (1932), „Casa

împărțită” (1933), acestea din urmă cuprinsă apoi

în trilogia „Casa de lut”.

Cu timpul autoarea a trecut de la zugrăvirea

destinelor individuale la înfățișarea relațiilor din

China din primele decenii ale secolului nostru, a

situației femeii din această țară. Romanul „Patriotul

1937) zugrăvește destinul unui intelectual

chinez admirator al culturii japoneze, care

trăiește un sac teribil la aflarea veștii despre

declanșarea agresivității japoneze împotriva Chinei.

„Promisiunea” (1943) este o amplă frescă a destinelor

umane din vremea războiului chino-japonez

din timpul celui de al doilea război mondial.

Bună cunoaștere a realităților din China,

Pearl Buck nu a reușit însă să înțeleagă sensul

profund al revoluției socialiste din China.

Remarcabila sa măiestrie stilistică Pearl Buck

a dat-o prin traducerea în limba engleză, în anul

1938, a romanului popular chinez din secolul al

13-lea intitulat „Toți oamenii sint frați”.

● DE UN INTERES DEOSEBIT SE BUCURĂ

IN R.P. CHINEZĂ volumul de literatură-document